

**МАҢҒЫСТАУ ОБЛЫСЫНЫҢ БІЛІМ БАСҚАРМАСЫ
«ТҮПҚАРАҒАН ГУМАНИТАРЛЫҚ-КӘСІПТІК КОЛЛЕДЖІ»**

**«ТҮПҚАРАҒАН ГУМАНИТАРЛЫҚ-КӘСІПТІК КОЛЛЕДЖІ» МКҚК
СЫБАЙЛАС ЖЕМҚОРЛЫҚҚА ҚАРСЫ КОМПЛАЕНС-ҚЫЗМЕТ
ТУРАЛЫ ҮЛГІЛІК ЕРЕЖЕСІ**

БАУТИН АУЫЛЫ

2024 ЖЫЛ

1. Жаңы ереже

1. «Тұпқараган гуманитарлық – кәсіптік колледжі» (бұдан әрі – колледж) сыйбайлас жемқорлыққа қарсы комплаенс-қызметтер туралы үлгілік ереже (бұдан әрі – Үлгілік ереже) "Сыйбайлас жемқорлыққа қарсы іс-қимыл туралы" Қазақстан Республикасы Занының 16-бабының 3-тармагына сәйкес әзірленді (бұдан әрі – Зан).
2. Осы Үлгілік ереже колледже сыйбайлас жемқорлыққа қарсы комплаенс-қызметтерде функцияларын орындайтын құрылымдық бөлімшелердің (немесе) адамдардың мақсаттарын, міндеттерін, қагидаттарын, функцияларын, өкілеттіктерін айқындауды.
3. Квазимемлекеттік сектор субъектілері өз қызметінің ерекшелігін негізге ала отырып, осы Үлгілік ережені ескере отырып, сыйбайлас жемқорлыққа қарсы комплаенс қызметтер туралы ереже бекітеді.
4. Сыйбайлас жемқорлыққа қарсы комплаенс-қызметтер туралы ереже колледждін интерни ресурсында орналастырылады және барлық жұмысқерлердің назарына жеткізіледі.
5. Осы Үлгілік ережеде мынадай негізгі ұғымдар пайдаланылады:
  - 1) сыйбайлас жемқорлыққа қарсы комплаенс – квазимемлекеттік сектор субъектілері мен оны қызметкерлерінің Қазақстан Республикасының сыйбайлас жемқорлыққа қарсы іс-қимыл жөнінде заннамасын сактауын камтамасыз ету жөніндегі функция;
  - 2) сыйбайлас жемқорлық тәуекелдерін ішкі талдау – сыйбайлас жемқорлық құқық бұзушылықта жасауға ықпал ететін себептер мен жағдайларды анықтау және зерделеу;
  - 3) мүдделер қактығысы – жауапты мемлекеттік лауазымды атқаратын адамдардың, мемлекеттік функцияларды орындауга үәкілеттік берілген адамдардың, оларға теңестірілген адамдардың лауазымды адамдардың жеке мүдделері мен олардың лауазымлық өкілеттіктері арасындағы қайшылық, мұндай жағдайда аталған адамдардың жеке мүдделері олардың өз лауазымдық міндеттерін орындауына және (немесе) тиісінше орындауын алып келуі мүмкін;
  - 4) сыйбайлас жемқорлық құқық бұзушылық – занда әкімшілік немесе қылмыстық жауаптылық белгіленген, сыйбайлас жемқорлық белгілері бар құқыққа қарсы кінәлі іс-әрекет (әрекет немесе әрекетсіздік);
  - 5) сыйбайлас жемқорлық тәуекелі – сыйбайлас жемқорлық құқық бұзушылықтар жасауға ықпал ететін себептер мен жағдайлардың туында мүмкіндігі;
- сыйбайлас жемқорлыстың алдын алу – сыйбайлас жемқорлыққа қарсы іс-қимыл субъектілерінің алдын алу шаралары жүйесін әзірлеу және енгізу жолымен сыйбайлас жемқорлық құқық бұзушылықтар жасауға ықпал ететін себептер мен жағдайларды зерделеу, анықтау, шектеу және жою жөніндегі қызметі;
- 7) сыйбайлас жемқорлыққа қарсы іс-қимыл жөніндегі үәкілетті орган – Қазақстан Республикасының сыйбайлас жемқорлыққа қарсы саясатын калыптастыруды және іске асыруды және сыйбайлас жемқорлыққа қарсы іс-қимыл саласындағы үйлестіруді, сондай-ақ сыйбайлас жемқорлық құқық бұзушылықтардың алдын штуды, анықтауды, жолын кесуді, ашуды және тергеуді жүзеге асыратын мемлекеттік орган және оның аумактық бөлімшелері.
6. Квазимемлекеттік сектор субъектілеріне негізгі міндеті осы ұғымның және оның қызметкерлерінің Қазақстан Республикасының сыйбайлас жемқорлыққа қарсы іс-қимыл туралы заннамасын сактауын камтамасыз ету болып табылатын сыйбайлас жемқорлыққа қарсы комплаенс-қызмет функцияларын орындайтын құрылымдық болімшесі немесе жауапты тұлға айқындалады.
7. Сыйбайлас жемқорлыққа қарсы комплаенс-қызмет функцияларын орындайтын құрылымдық

бөлімшені немесе жауапты тұлға квазимемлекеттік сектор субъектісінің директорлар кеңесі, байқау кеңесі (ол болған кезде) немесе өзге де тәуелсіз басқару органдының шешімімен, көрсетілген органдар болмаған жағдайда, квазимемлекеттік сектор субъектісінің басшысы айқындаиды.

8. Сыбайлас жемқорлыққа қарсы комплаенс-қызмет өз өкілеттіктерін квазимемлекеттік сектор субъектісінің атқарушы органынан, лауазымды адамдарынан тәуелсіз жүзеге асырады, директорлар кеңесіне, байқау кеңесіне (ол болған кезде) немесе өзге де тәуелсіз басқару органдына есеп береді және Қазақстан Республикасыныңсыбайлас жемқорлыққа қарсы іс-қымыл туралы заннамасы талаптарының сакталуын қамтамасыз ету кезінде тәуелсіз болып табылады.

9. Сыбайлас жемқорлыққа қарсы комплаенс-қызметке әдіснамалық қолдауды сыбайлас жемқорлыққа қарсы іс-қымыл жөніндегі уәкілетті орган және оның аумактықбөлімшелері көрсетеді.

10. Сыбайлас жемқорлыққа қарсы комплаенс-қызмет функциясын квазимемлекеттік сектор субъектісінің басқа құрылымдық бөлімшелерінің функцияларымен ұштастыруға жол берілмейді.

11. Егер Заңмен, сыбайлас жемқорлыққа қарсы іс-қымыл саласындағы халықаралық стандарттармен осы Ұлгілік ережеде көзделмеген сыбайлас жемқорлыққа қарсы комплаенсті ұйымдастыруға қойылатын талаптар мен тәсілдер белгіленген жағдайда, осы талаптар мен тәсілдерді квазимемлекеттік сектор субъектісінің директорлар кеңесі, байқау кеңесі (ол болған кезде) немесе өзге де тәуелсіз басқару органдар, көрсетілген органдар болмаған жағдайда колледж басшысы бекітеді.

2-тaraу. Сыбайлас жемқорлыққа қарсы комплаенс-қызметтердің мәселеңнің міндеттері, қағидаттары, функциялары мен өкілеңтіктері

12. Сыбайлас жемқорлыққа қарсы комплаенс-қызмет қызметінің негізгі мәселеңнің квазимемлекеттік сектордың тиісті субъектілері мен оның қызметкерлерінің Қазақстан Республикасының сыбайлас жемқорлыққа қарсы іс-кимыл туралы заңнамасын сақтаудың қамтамасыз ету, сондай-ақ сыбайлас жемқорлыққа қарсы іс-шаралардың іске асыруына мониторинг жүргізу болып табылады.

13. Сыбайлас жемқорлыққа қарсы комплаенс-қызметтің міндеттері:

1) квазимемлекеттік сектор субъектілері мен оның қызметкерлерінің сыбайлас жемқорлық құқық бұзушылықтарды ескерту және алдын алу құралдарын енгізуін қамтамасыз ету;

2) квазимемлекеттік сектор субъектісінде сыбайлас жемқорлыққа қарсы іс-кимыл жөніндегі шаралар жүйесін тиімді іске асыру;

3) квазимемлекеттік сектор субъектісінде сыбайлас жемқорлық тәуекелдеріне ішкі талдау жүргізуді қамтамасыз ету;

4) сыбайлас жемқорлыққа қарсы іс-кимыл мәселелері бойынша сыртқы ресурну талаптарының және үздік халықаралық практиканың сақталуын қамтамасыз ету;

5) Занға сәйкес, сыбайлас жемқорлыққа қарсы іс-кимылдың негізгі қағидаттарының сақталуын қамтамасыз ету;

14. Квазимемлекеттік сектор субъектісі сыбайлас жемқорлыққа қарсы комплаенс функцияларын енгізу және жүзеге асыру кезінде мынадай қағидаттарды басшылықта алады:

1) сыбайлас жемқорлыққа қарсы комплаенс функцияларын орындау үшін берінетінекілеттіктер мен ресурстардың жеткіліктілігі;

2) басшылықтың сыбайлас жемқорлыққа қарсы комплаенс тиімділігіне мүдделенілігі;

3) сыбайлас жемқорлыққа қарсы комплаенс-қызмет қызметінін ақпараттық ашықтығы;

4) сыбайлас жемқорлыққа қарсы комплаенс-қызметтің тәуелсіздігі;

5) сыбайлас жемқорлыққа қарсы комплаенсті жүзеге асырудың үздікіздігі;

6) сыбайлас жемқорлыққа қарсы комплаенсті жетілдіру;

7) сыбайлас жемқорлыққа қарсы комплаенс функцияларын жүзеге асыратын мамандардың құзыреттерін үнемі арттыру.

15. Сыбайлас жемқорлыққа қарсы комплаенс-қызметтің функциялары:

1) келесі құжаттардың азіренуін қамтамасыз етеді:

квазимемлекеттік сектор субъектісінің сыбайлас жемқорлыққа қарсы іс-кимылмыңшікі саясаты;

квазимемлекеттік сектор субъектісінің қызметкерлері үшін сыбайлас жемқорлыққа қарсы іс-кимыл жөніндегі нұсқаудық;

2-тарау. Сыбайлас жемқорлықка қарсы комплаенс-қызметтердің мақсаттары, міндеттері, қағидаттары, функциялары мен өкілеттіктері

12. Сыбайлас жемқорлықка қарсы комплаенс-қызмет қызметтің негізгі мақсаты квазимемлекеттік сектордың тиісті субъектілері мен оның қызметкерлерінің Қазақстан Республикасының сыбайлас жемқорлықка қарсы іс-кимыл туралы заңнамасын сактаудың қамтамасыз ету, сондай-ақ сыбайлас жемқорлықка қарсы іс-шаралардың іскеасырылуына мониторинг жүргізу болып табылады.

13. Сыбайлас жемқорлықка қарсы комплаенс-қызметтің міндеттері:

1) квазимемлекеттік сектор субъектілері мен оның қызметкерлерінің сыбайлас жемқорлық құқық бұзушылықтарды ескерту және алдын алу құралдарын енгізуін қамтамасыз сту;

2) квазимемлекеттік сектор субъектісінде сыбайлас жемқорлықка қарсы іс-кимыл жөніндегі шаралар жүйесін тиімді іске асыру;

3) квазимемлекеттік сектор субъектісінде сыбайлас жемқорлық тәуекелдеріне ішкі талдау жүргізуі қамтамасыз ету;

4) сыбайлас жемқорлықка қарсы іс-кимыл мәселелері бойынша сыртқы реттеу талаптарының және үздік халықаралық практиканың сакталуын қамтамасыз ету;

5) Занға сәйкес, сыбайлас жемқорлықка қарсы іс-кимылдың негізгі қағидаттарының сакталуын қамтамасыз ету;

14. Квазимемлекеттік сектор субъектісі сыбайлас жемқорлыққа қарсы комплаенс функцияларын енгізу және жүзеге асыру кезінде мынадай қағидаттарды басшылыққа алады:

1) сыбайлас жемқорлыққа қарсы комплаенс функцияларын орындау үшін болінетін өкілеттіктер мен ресурстардың жеткіліктілігі;

2) басшылықтың сыбайлас жемқорлыққа қарсы комплаенс тиімділігіне мүдделілігі;

3) сыбайлас жемқорлыққа қарсы комплаенс-қызмет қызметтің акпараттық ашықтығы;

4) сыбайлас жемқорлыққа қарсы комплаенс-қызметтің тәуелсіздігі;

5) сыбайлас жемқорлыққа қарсы комплаенсті жүзеге асырудың үздіксіздігі;

6) сыбайлас жемқорлыққа қарсы комплаенсті жетілдіру;

7) сыбайлас жемқорлыққа қарсы комплаенс функцияларын жүзеге асыратын мамандардың құзыреттерін үнемі арттыру.

15. Сыбайлас жемқорлыққа қарсы комплаенс-қызметтің функциялары:

1) келесі құжаттардың әзірленуін қамтамасыз етеді:

квазимемлекеттік сектор субъектісінің сыбайлас жемқорлыққа қарсы іс-кимылдының ішкі саясаты;

квазимемлекеттік сектор субъектісінің қызметкерлері үшін сыбайлас жемқорлыққа қарсы іс-кимыл жөніндегі нұсқаулық;

квазимемлекеттік сектор субъектілеріне мүшелер қақтығысын анықтау менреттеудің ішкі саясаты;

сыйбайлас жемқорлықка карсы іс-қымыл туралы заңнамага сәйкес сыйбайласжемқорлыққа карсы стандарт;

сыйбайлас жемқорлыққа карсы іс-қымыл мәселелері жөніндегі ішкі іс-шараларжоспары;

квазимемлекеттік сектор субъектісі қызметкерлерінің сыйбайлас жемқорлыққа қарсы заңнаманы бұзу фактілері немесе ықтимал бұзушылықтары туралы хабардар ету тәртібін регламенттейтін құжат;

корпоративтік әдеп пен мінез-құлық мәселелерін регламенттейтін құжат;

2) квазимемлекеттік сектор субъектілеріне сыйбайлас жемқорлыққа карсы саясаттың тиімділігіне қатысты аппарат жинауды, өңдеуді, корытуды, талдауды және бағалауды жүзеге асырады;

3) "Сыйбайлас жемқорлық тәуекелдеріне ішкі талдау жүргізудің үлгілік қағидаларынбекіту туралы" Қазақстан Республикасы Мемлекеттік қызмет істері және сыйбайлас жемқорлыққа карсы іс-қымыл агенттігі Торагасының 2016 жылғы 19 наурыздағы № 126 жариялық нормативтік құқықтық актілердің мемлекеттік тіркеу тізіліміндегі № 14441) сәйкес квазимемлекеттік сектор субъектісінің қызметтің сыйбайлас жемқорлық тәуекелдеріне ішкі талдау жүргізуді үйлестіреді;

4) сыйбайлас жемқорлыққа карсы іс-қымыл жөніндегі уәкілетті органның және квазимемлекеттік сектор субъектісінің бірінші басшыларының бірлескен шешімі бойынша жүргізетін квазимемлекеттік сектор субъектісінің қызметтің сыйбайлас жемқорлық тәуекелдерін сыртқы талдауга қатысады;

5) квазимемлекеттік сектор субъектісінде аныкталған сыйбайлас жемқорлық тәуекелдеріне және оларды митигациялау және жою бойынша қабылданатын шараларға мониторингті жүзеге асырады;

6) квазимемлекеттік сектор субъектісінде сыйбайлас жемқорлыққа карсы іс-қымыл және сыйбайлас жемқорлыққа карсы мәдениетті қалыптастыру мәселелері бойынша түрлі іс-шараларын жүргізеді;

7) квазимемлекеттік сектор субъектісінің қызметкерлері үшін сыйбайлас жемқорлыққа карсы оқыту семинарларын үйімдастырады;

8) квазимемлекеттік сектор субъектісі қызметкерлерінің сыйбайлас жемқорлыққа карсы іс-қымыл саясатын және корпоративтік әдеп пен мінез құлық мәселелерін практикалық бақылауды қамтамасыз етеді;

9) квазимемлекеттік сектор субъектісінің ұжымында жалпы қабылданған моральдық-әдеп нормаларына сәйкес келетін озара карым-катынас мәдениетті қалыптастыруға үздемдеседі;

- 10) сыйбайлас жемқорлыққа қарсы комплаенс-қызмет құзыреті шеңберінде мемлекеттік функцияларды орындауға үәкілеттік берілген адамдарға теңестірілген адамдардың Занда белгіленген қаржылық бақылау шараларын және сыйбайлас жемқорлыққа қарсы шектесудерді сақтауын қамтамасыз етеді;
  - 11) квазимемлекеттік сектор субъектісінің құрылымдық бөлімшелерінің сыйбайлас жемқорлыққа қарсы іс-қимыл мәселелері жөніндегі ішкі іс-шаралар жоспарын орындауына мониторинг айрлейді және жүргізеді;
  - 12) мұдделер қактығысын, оның ішінде квазимемлекеттік сектор субъектісін жұмысқа орналастыру, сатып алу және бизнес-процестер мәселелерін анықтау, мониторингілеу және реттеу жөнінде шаралар қабылдайды;
  - 13) квазимемлекеттік сектор субъектісінде сыйлықтар беру және алу мәселелерін реттеу жөнінде шаралар қабылдайды;
  - 14) контрагенттердің сенімділігін кешенді тексеруді жүзеге асырады;
  - 15) квазимемлекеттік сектор субъектісіндегі сыйбайлас жемқорлық фактілері туралы отініштер (шағымдар) негізінде қызметтік тексерулер жүргізеді және / немесе оларға қатысады;
  - 16) квазимемлекеттік сектор субъектілеріне сыйбайлас жемқорлыққа қарсы заңнамадағы, сыйбайлас жемқорлыққа байланысты істер бойынша соғ практикасындағы өзгерістерге мониторинг пен талдау жүргізеді;
  - 17) квазимемлекеттік сектор субъектісінің құрылымдық бөлімшелері мен қызметкерлерінің сыйбайлас жемқорлыққа қарсы шараларды іске асыру тәмділігіне бағалау жүргізеді;
  - 18) сыйбайлас жемқорлыққа қарсы іс-қимыл мәселелері бойынша квазимемлекеттік сектор субъектісінің құрылымдық бөлімшелері мен қызметкерлерінің ақпаратын тыңдайды;
  - 19) квазимемлекеттік сектор субъектісінің басшысына анықталған сыйбайлас жемқорлық тәуекелдерін жою, квазимемлекеттік сектор субъектісінің қызметін ұйымдастырудың ішкі процестерінің тәмділігін арттыру жөнінде ұсынымдар енгізеді;
  - 20) квазимемлекеттік сектор субъектісі қызметінің ерекшелігіне қарай үндай функциялар тәуелсіздікке көсер етпейтін және мұдделер қактығысының туындауына әкеп сипайтын жағдайда комплаенс, ішкілік әдеп, орынкты даму және басқалар мәселелерінс байланысты функцияларды жүзеге асырады;
  - 21) сыйбайлас жемқорлыққа қарсы іс-қимыл жөніндегі үәкілетті органын жәнемемлекеттік органдармен, квазимемлекеттік сектор субъектілерімен, өзгемдік бірлестіктермен, сондай-ақ өзге де жеке және заңды тұлғалармен өзара іс-қимыл сыйады.
16. Квазимемлекеттік сектор субъектісінің директорлар кенесінін, байқау кенесінің болған кезде) немесе өзге де тәуелсіз басқару органдының шешімімен көрсетілген тапандар болмаған жағдайда, квазимемлекеттік сектор субъектісінің басшысы

сыйайлас жемқорлыққа қарсы комплаенс-қызмет басшысын тағайындауды жүзеге асырады және оның өкілеттік мерзімін, сыйакы мөлшерін және еңбекке ақы төлеудің шарттарын айқындауды.

17. Сыйайлас жемқорлыққа қарсы комплаенс-қызметтің басшысы сыйайлас жемқорлыққа қарсы комплаенс-қызметке жүктелген міндеттердің орындалуын және функциялардың жүзеге асырулудың көмтамасыз етеді.

18. Сыйайлас жемқорлыққа қарсы комплаенс-қызмет басшысының ұсынуы бойынша квазимемлекеттік сектор басшысының шешімімен сыйайлас жемқорлыққа қарсы комплаенс-қызмет қызметкерлерінің құрылымы, штат саны (сандық құрамы), өкілеттік мерзім, құмыс тартібі және еңбегіне або төлеудің өзге де шарттары айқындалады және оларды тағайындауды жүзеге астырады.

19. Сыйайлас жемқорлыққа қарсы комплаенс-қызмет басшысының жемқорлыққа қызметтерінің міндеттері, құқықтары мен жауапкершіліктерінің функционалдық міндеттері, құқықтары мен жауапкершіліктерінің даяузымдық нұсқаулықтармен немесе сыйайлас жемқорлыққа қарсы комплаенс-қызметтер туралы ереженің негізінде әзірленетін қызметкердің қызметтік құмыстары мен міндеттерін айқындастырып құжаттармен айқындалады және оларды квазимемлекеттік сектор субъектісінің басшысы бекітеді.

20. Сыйайлас жемқорлыққа қарсы комплаенс-қызметтің басшысы квазимемлекеттік сектор субъектісінің директорлар кеңесіне, байқау кеңесіне (ол болған кезде) немесе өзге де тәуелсіз басқару органдарына сыйайлас жемқорлыққа қарсы комплаенс-қызметтің құрылымы мен штаттестесі бойынша, көрсетілген органдар болмаған жағдайда, квазимемлекеттік сектор субъектісінің басшысы на уыныс береді.

21. Сыйайлас жемқорлыққа қарсы комплаенс-қызметтің атынан квазимемлекеттік сектор субъектісінің басқа құрылымдық бөлімшелеріне, сыйайлас жемқорлыққа қарсы комплаенс-қызметтің құзыреттің ірітін мәселелер бойынша ведомстволар мен ведомствоға бағынған үйім, жіберілетін жылдар мен сауалдарға сыйайлас жемқорлыққа қарсы комплаенс-қызметтің бастышының кол колданылады.

22. Сыйайлас жемқорлыққа қарсы комплаенс-қызметтің басшысы мен қызметкерлері комплаенс-қызметтің басшысындағы уәкілетті органдар мен кәсіптік үйымдар өткізетін оқыту іс-шараларына қатысады, оның үнемі кәсіби біліктілігін арттыруы қажет.

23. Сыйайлас жемқорлыққа қарсы комплаенс-қызмет өз қызметтің шеңберінде:

- 1) квазимемлекеттік сектор субъектісінің құрылымдық болімшелерінен жағдайда, материялық, оның ішінде коммерциялық және қызметтік құпияның құрылымы мен материялық суратталық шарапады;
- 2) көрсетілген органдар болмаған жағдайда, квазимемлекеттік сектор субъектісінің басшысына жағдайда, тәуелсіз органдар кеңесінің, байқау кеңесінің (ол болған кезде) немесе өзге де тәуелсіз басқару органдарының қарашасына жағдайда, құзыреттің жататын мәселелерді шыгаруға бастамашыльды;

тоқсан сыйынша сыйбайлас жемқорлыққа қарсы іс-кимыл жөніндегі уәкілетті органының квазимемлекеттік сектор субъектінше хабылданған сыйбайлас жемқорлықтың таралар бойынша түрлі машина ақпарат жібереді.

20. Сыйбайлас жемқорлыққа қарсы комплаенс-қызмет квазимемлекеттік сектор субъектінде (специалитеттік) байқау көнегінде (ол болған кезде) немесе Қазақстан Республикасының ЗАКС-де күйінде жағдайда сыйбайлас жемқорлықтың таралар бойынша түрлі машина ақпарат жібереді.